

dictis, rectè inferimus, eos non de quocunque adventu Christi, sed tantum de adventu in carne passibili, loqui voluisse. Est etiam innegabile, similes limitationes, seu restrictiones dictorum, debere sapissimè admitti, præsertim, ut dicta Patrum inter se, aut cum aliis conciliantur.

Dices 3. Hac ratione posset etiam simpliciter dici: *Christus non resurrexit*: subintelligendo in carne passibili, in qua non resurrexit: sed hoc non potest simpliciter dici ergo. Resp. cur juxta adversarios non potest idem dici, subintelligendo publice? nam etiam Christus publice non resurrexit: quæ tamen particula publice debet, etiam juxta ipsos, subintelligi in propositione paulò antè adducta: *Ego autem non ascendo ad diem festum istum*. Nempe in quibusdam propositionibus, quæ vel ob auctoritatem, vel ob rationem, debent tanquam veræ in aliquo sensu admitti, debent quandoque aliqua, quæ vel ex nota intentione loquentis, vel ex alijs circumstantijs extrinsecis, desumuntur, subintelligi, ut scilicet ex propositiones, cum auctoritate, vel ratione apparenter contraria, possint concordari.

Et sic in propositione superiore: *Ego autem non ascendo &c.* debet subintelligi publice; tum quia alijs huic esset contraria alia propositio *ibidem v. 10.* Et ipse ascendit ad diem festum; tum quia id desumitur ex intentione Christi loquentis, & circumstantijs, in quibus loquebatur. Pariter, cum propositio: *Christus non venisset, si Adam non peccasset*: debeat, propter aliquorum Patrum auctoritatem, tanquam vera in aliquo sensu admitti, debet in ea subintelligi in carne passibili; tum, ne opponatur alijs SS. Patrum dictis: tum etiam, quia id colligitur ex intentione loquentium, & circumstantijs, in quibus loquebantur, & ex verbis præcedentibus, vel subsequenter, ut videre est in ipsis textibus Patrum supra adductis, & etiam ex n. 278. At verò propositio: *Christus non resurrexit*: non debet ex ulla auctoritate, aut ratione admitti, tanquam in aliquo sensu vera; quia nemo eam adstruit: & hinc nec intentio loquentis, nec circumstantiæ ullæ exigunt, ut aliquid simile in ea subintelligatur. in forma. neg. ma. disparitas facile colligitur ex modo dictis.

290. Ob. 10. Christus non venisset, nisi habiturus fuisset nomen, quod est super omne nomen. ad Philipp. 2. v. 9. atqui hoc non habuisset, nisi fuisset obediens usque ad mortem, & consequenter passibilis: ergo non venisset, nisi passibilis, adeoque non nisi Adamo peccante. Confirm. Certum est, Christum venisse propter homines redimendos: ergo, si etiam venit propter se, seu propter excellentiam mysterii, habuit duos fines totales sui adventus: atqui hoc est impossibile: ergo. prob. subsumpt. impossibile est duplex causa totalis phyfica in actu secundo: ergo etiam duplex causa finalis totalis; qualis daretur in nostro casu, ut patet consideranti.

Resp. dist. ma. Christus non venisset,

nisi habiturus fuisset nomen super omne nomen, seu nomen Redemptoris reparativi. neg. ma. nisi habiturus fuisset nomen super omne nomen naturalis Filii DEI, & capitis totius mundi &c. conc. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Si Christus venisset, Adamo non peccante, non quidem potuisset esse Redemptor reparativus: potuisset tamen esse Redemptor præservativus: & habuisset etiam tunc substantialem exaltationem ad supremam dignitatem. verbo: fuisset DEUS. homo. Dein debet etiam adversarii fateri, quòd Christus liberè fuerit redemptor reparativus; nam: *Oblatus est; quia ipse voluit. 1. Th. 5. v. 7.* ergo potuisset existere, & id nomen non habere.

Ad confirm. dist. conf. si Christus etiam venit propter excellentiam mysterii, habuit duos fines totales in actu primo. conc. conf. totales in actu secundo. neg. consequ. eodem modo dist. subsumpt. & neg. ultimam conf. ad prob. om. ant. (quod probabilissimè potest negari, atque etiam negatum est à me cum plurimis in philosophia) & neg. suppositum consequentis; quòd in nostro casu daretur duplex causa finalis totalis in actu secundo; quia tantum daretur duplex causa finalis totalis in actu primo; darentur nempe duo motiva adæquate sufficientia ad movendum DEUM, ut poneret incarnationem, ita, ut quolibet deficiente adhuc esset ab altero movendus: hic, & nunc autem movetur in actu secundo ab utroque simul, & decretum incarnationis utrumque indivisibiliter respicit: sicut scilicet, (ut diximus n. 261.) DEUS habuit duos talia motiva mittendi Samuelem in Bethlehem, unctiorem Davidis in regem, & oblationem sacrificii.

ARTICULUS V.

Aligua Questia huc spectantia.

291. **Q**uæres hic 1. An Christus venisset, in carne passibili, ut redemptor reparativus, si tantum commissum fuisset peccatum originale. Resp. cum Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 5. sec. 6. §. Et ex his. Lugone de incarnat. n. 311. & alijs communiter, affirmative. Ut enim S. Thomas 3. p. q. 1. a. 4. in corp. habet, *Christus principalis venit ad tollendum originale peccatum, in quantum bonum gentis Divinius, & eminentius est, quam bonum unius*: adeoque principalis venit propter peccatum originale, quam propter actuale; quia originale peccatum est extensivè majus, & infecit totam naturam humanam, ad quam reparandam venit Christus.

Quamvis autem etiam actualia peccata fermè totam naturam infecerint, tamen originale fuit radix actualium, & privavit hominem originali justitiâ, ac reliquit eum inordinatum, suisque affectibus subjectum &c. Dein Christus variis in locis opponitur Adamo, & dicitur, quòd, sicut hic corruptiaturam,

Aligua Questia huc spectantia.

turam, ita ille eam reparaverit: atqui Adam corrupti eam per peccatum originale: ergo Christus maximè venit ad hoc destruendum: ex quo inferitur, destructionem peccati originalis fuisse primarium motivum volendi adventum Christi in carne passibili: adeoque etiam adventus iste fuisset, etsi alia peccata secuta non fuissent.

292. Quæres 2. An, si Adam non peccasset, atamen peccassent alii homines, ut tunc possibile fuisset, Christus venisset passibilis. Respondet Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 5. sec. 6. §. Ad illa breviter. & Lugo de incarn. disp. 7. sec. 5. n. 61. si tantum pauci peccassent, uti in eo statu contigerit, non talem venturum fuisset Christum vi presentis decreti: idque Lugo contendit probare ex illo, quòd Ecclesia canit Sabbatho Sancto: *O certe necessarium Ada peccatum, quod Christi morte deletum est!* Sed ratio fors melior est; quia, si tantum pauci peccassent, non fuisset infecta moraliter tota natura, sed potius mansisset integra, & venisset ad suum finem beatitudinis. Quodsi tamen quis fingat, majorem hominum partem lapsam, tunc Christus venisset passibilis; quia, ut ait Suarez loco cit. esset moraliter eadem necessitas, quæ nunc est, & natura diceretur lapsa: quod idem docet Lugo cit. disp. n. 63.

Neque hic objici debet, quòd Christus quemlibet hominem eo affectu redemerit, acsi solus redimendus esset, adeoque propter quemvis in individuo passibilis venisset; nam (ut ait Suarez sec. modo cit. §. Obiici. habuit Christus ut homo illum affectum, sed subditum ordinationi Divinae, paratus id facere, si DEUS ordinasset: qui tamen, si pauci tantum peccassent, id non fuisset ordinaturus. Idem responderi potest, si obiciatur revelatio illa notissima, S. Carpo facta, cui scilicet Christus Dominus revelavit, se paratum esse, ad iterum patiendum, si necessarium id foret pro salute, vel unius anime. Nec propterea minus obligati sumus Christo; quia tamen singuli tam perfecte redempti sumus, acsi soli fuisset: quod solum indicat S. Paulus ad Galat. 2. v. 20. dum ait de Christo Domino: *Dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.* ita hunc locum explicant S. Chrysostomus. S. Anselmus, & S. Augustinus apud Suarez loco citato.

293. Quæres 3. An Christus Redemptor defacto venerit, ut satisfaceret, non tantum pro originali peccato, sed etiam pro actualibus. Resp. certissimò venisse ad satisfaciendum, tam pro illo, quam pro istis, & DEUM etiam satisfactionem, tam pro illo, quam pro istis intendisse. sic 1. Joan. 1. v. 7. dicitur: *Sanguis JESU Christi Filii ejus emundat nos ab omni peccato.* & 1. ad Timoth. 1. v. 15. *Christus JESUS venit in hunc mundum, peccatores salvos facere, quorum primus ego sum.* Item Matth. 18. v. 11. *Venit enim Filius hominis salvare, quod perierat.* Concilium quoque Toletanum VI. c. 1. sic ait: *Solum Filium fatemur, ad redemptionem humani generis, propter culpæ debitæ, quæ per inobedientiam Ada*

originaliter, & nostro libero arbitrio, contraxeramus, resolvenda, à secreto Patris, arcanòque prodidisse. Plura alia passim iugurunt auctores.

QUESTIO II.

De Malitia Peccati.

ARTICULUS I.

An Malitia Peccati Mortalis sit infinita.

294. **D**ico cum Suarez in 1. 2. tr. 3. de virtutibus, & peccatis disp. 2. sec. 3. n. 2. Lugone de incarnat. disp. 5. sec. 3. n. 25. Gornaz de incarnat. n. 339. Vasquez, Pallavicino, & communi nostrorum, quibus etiam plures alii consentiunt. Peccatum mortale non habet malitiam simpliciter infinitam. Dico malitiam simpliciter infinitam; nam potest dici, peccatum habere malitiam infinitam secundum quid, quatenus pro termino habet DEUM offensum infinitum, & meretur etiam penam in extensione, saltem syncategorematicè infinitam: quia ratione quoque amor erga DEUM suo modo dici potest infinitus, ratione termini amati, & visio beatifica ratione durationis. Prob. conclusio. Si peccatum mortale esset infinitum, tunc esset tale, vel in numero, vel in intentione, vel in perfectione, seu quasi perfectione, aut potius imperfectione: nihil horum potest dici: ergo. prob. mi. in eo genere aliquid non est infinitum, in quo est capax augmenti: atqui in omnibus supra dictis peccatum mortale est capax augmenti: ergo.

Ma. est clara; quia infinito nihil potest addi, in ea ratione, in qua est infinitum, ut suppono ex philosophia. mi. prob. inprimis quoad numerum, & intensionem, res est clara; cum utriusque semper plura, & intensiora peccata fieri queant: & eadem res quoque est clara quoad extensionem; quia semper potest dari peccatum, habens plura objecta, in quæ distinctè tendat. Sed neque negari potest, quòd peccatum mortale capax sit augmenti, etiam quoad imperfectionem, seu malitiam, sive quatenus est offensiva DEI; quia unum peccatum mortale est majus altero, sic Christus Dominus dicit Pilato Joan. 19. v. 11. *Qui me tradidit tibi, majus peccatum habet.* Habuit tamen etiam Pilatus peccatum, ut tradidit S. Augustinus enarrat. in Psal. 63. ante medium dicens: *Quod fecit Pilatus, in eo ipso quod fecit, aliquantum particeps fuit: sed in comparatione illorum, multo ipse innocentior.* Insuper, quòd unum peccatum sit majus altero, aperte docet S. Thomas 1. 2. q. 73. a. 2. in corp. ajens: *Dicendum est, quòd non omnia peccata sunt paria. & in 4. dist. 17. q. 2. a. 3. quaestione. 3. ad 2. ait: Qui dolet de hoc, quòd DEUM offendit, de diversis implicite dolet diversimode, secundum quod plus, vel minus, per ea DEUM offendit.* Sed

Sed non opus est hęc probatione: res est omnibus Catholicis clara, quod unum peccatum sit majus altero.

Ex hoc etiam habetur, nullum esse possibile peccatum infinite malitia; quia semper est possibile majus, aut gravius; quod ulterius confirmatur sic. Gravitas peccati etiam commensuratur cognitioni bonitatis Divinę offensę: atqui nulla cognitio creata est tanta, ut non possit dari major: ergo prob. ma. qui nullo modo cognoscit, DEUM per actionem suam offendi, non peccat: qui id tantum imperfecte cognoscit, ut in semisomno, non peccat mortaliter: qui magis cognoscit, magis peccat: ergo malitia peccati etiam commensuratur cognitioni.

295. Respondent adversarij 1. peccatum esse infinite malitia, quatenus involvit DEUM pro forma physica, vel morali: simul distinguunt inter *offensam affectivam*, & *effectivam* DEI: illa, ajunt, est affectus offendendi DEUM, nec tamen DEUM vere offendit, nec est infinita: hæc verò est effectus, quo DEUS vere offenditur, ac est infinita. Sed in primis hæc distinctio est frustranea; nam omnis offensã affectiva DEI est simul effectiva; alias enim non peccarem ex conscientia erronea, ex qua facinus, quod est materialiter bonum, sed, cum dictamine, quod sit malum. Ratio ulterior est. Omnis affectus graviter peccaminosus, quem scilicet elicimus cum advertentia ad malitiam gravem, graviter DEO displicet, & tamen effectivè DEUM offendit, quam aliud peccatum; quia etiam hic affectus contrarius est voluntati Divinę graviter obliganti.

296. Dein fallum est, quod peccatum involvat DEUM, tanquam formam; nam tantum respicit illum, tanquam terminum. Prob. hoc. Peccatum stat in actu, factum cum advertentia ad legem DEI graviter prohibentem, vel in omissione, cum advertentia ad legem graviter præcipientem: neutrum involvit DEUM pro forma: ergo majorem si negent adversarij, probent plus requiri. mi. videtur patere; unde S. Thomas q. 2. de malo n. 9. ad 5. ait: *Peccatum essentialiter finitum est, licet habeat aliquam habitudinem ad bonum infinitum.* & 3. p. q. 1. n. 2. ad 2. ait: *Peccatum contra DEUM commissum quandam infinitatem habet ex infinitate Divinæ majestatis.*

Ubi notandum, quod dicat *quandam infinitatem*, hoc est, *secundum quid*, ratione termini, quem respicit, scilicet ratione majestatis Divinę. Hinc non est paritas inter meritum Christi, quod constituitur per dignitatem Verbi, & inter peccatum; nam Verbum est physice unitum humanitati, & constituit cum ea unum suppositum, cui actiones tribuuntur: & à quo dignificentur: insuper Verbum immediatè constituit meritum actionis, ut inferius dicemus: nihil tale est in peccato; nec enim peccans est unicus DEO, sed tantum cognoscit DEUM: neque suppositum Divinum constituit peccatum.

Dices. DEUS constituit actum primum proximum ad peccatum, adeoque (juxta sententiam adfruentium libertatem actui extrinsecam, quam etiam tradidit *tract. de act. hum. à n. 127.*) DEUS constituit libertatem peccati: sed libertas peccati intrinsecè constituit peccatum: ergo. Resp. om. ma. (nam dignitas DEI formaliter sumpta non constituit actum primum proximum ad peccatum, sed tantum ejus cognitio) dist. mi. libertas constituit peccatum, quidditative, vel concretivè sumptum, conc. mi. denominativè sumptum, seu id, quod denominatur malum. neg. mi. & conf. Illud, quod denominatur malum, est sola actio libera, & difformis præcepto: hæc autem non constituitur ex DEO. Potest quidem omitti, quod peccatum ut liberum, concretivè, seu quidditative acceptum, dicat ipsum DEUM, sicut actus ut difformis legi dicit etiam ipsam legem: sed peccatum ut liberum concretivè, vel quidditative acceptum non est totaliter malum, sed tantum partialiter, seu secundum unam tantum partem, quæ pars non constituitur ex DEO. vide *tract. de virt. theol. à n. 3.*

297. Ulterius, dato, & non concessio, quod DEUS, seu dignitas DEI, sit forma peccati, seu offensæ, non reddit tamen peccatum infinite grave, sicut ipsa est in se infinita; alias enim omnia peccata essent æqualiter gravia, sicut omnia merita Christi sunt æqualia, (ut bene urget Lugo de *incarnat. disp. 5. sec. 3. n. 26.*) quod dici non potest ex n. 294. Quare, ut ita dicam, DEUS, ut constituit: juxta adversarios peccatum, limitatur per cognitionem; qui enim nullo modo cognoscit, DEUM offendit per suum actum, nullo modo peccat, & qui tantum cognoscit, vel apprehendit, DEUM leviter offendi, vel etiam, qui id cognoscit tam imperfectè, ut tantum sequatur semideliberatus affectus, tantum venialiter peccat, ut *ibidem* dictum: adeoque saltem pro diversitate cognitionis, etiam DEUS diversimodè est forma peccati, seu diversimodè constituit peccatum: cum igitur cognitio creata semper sit limitata, semper etiam DEUS tantum limitatè constituit peccatum, ut adeo hoc semper sit finitum. Confirm. DEO magis displicet unum peccatum, quam alterum, e. g. odium formale DEI magis ei displicet, quam cogitatio impura: ergo unum peccatum est majus altero, adeoque DEUS non omnia æqualiter constituit: ergo ea constituit diversimodè pro varietate cognitionis, & objectorum: quæ, cum semper sint limitata, etiam DEUS semper constituit peccatum modo limitato.

298. Respondent alij 2. peccatum mortale quodlibet affectivè destruere DEUM: hoc autem esse malum infinitum. Sed contra est. Hoc non est verum de omni peccato: imò peccator sæpe vult, DEUM existere; cum sine ipso nihil posset agere. Accedit, quod sine destructione DEI sapissimè peccator possit suum finem assequi: ergo nec æquivalenter vult destructionem DEI.

Unde

Unde, quando concionatores, vel asceta, similia dicunt, de quovis gravi peccato, intelligi debent in sensu valde lato, quatenus scilicet peccatum gravissimam injuriam DEO infert, dum eum quasi spoliat prædicato ultimi finis, atque ipsi, & ejus amicitia, hic, & nunc, aliam rem præfert: qua ratione in sensu aliquo latiore destruit in DEO rationem ultimi finis, & sic aliquo modo ipsum DEUM.

Adde, quod etiam actus, quo quis formaliter vellet DEUM destruere, tamen non esset infinite malitia; quia tantum esset affectiva destructio DEI, & limitaretur hic actus à limitata cognitione: sicut etiam actus volens occidere infinitos homines, non est infinitus: & vicissim actus charitatis volens, quantum est in se, DEUM ponere, elque tribuere rationem ultimi finis, etiam non est infinitus.

Nec dicas, non posse aliter explicari, quomodo malitia offensæ mortalis sit major quolibet obsequio, à pura creatura exhibitio; nam hoc inferius explicabimus absque eo, quod DEUS sit forma peccati: scilicet ex eo, quod offensã crescat ex dignitate Offensæ: e contra obsequium decrescat ex dignitate honorati. Dein, sicut actus charitatis est æstimabilior, quam actus fidei, non ex eo, quod bonitas Divina sit forma illius, & non hujus (nam neutrius est forma; alias, sicut forma actus charitatis esset bonitas DEI, ita forma actus fidei esset veritas DEI, bonitati æqualis) sed ex alio capite, nempe ratione motivi, vel perfectioris, vel perfectius attracti: aut ratione intentionis, vel modi tendendi: ita etiam potest esse peccatum in suo genere gravius, quam quodvis obsequium DEO exhibitum, quin DEUS sit forma illius.

299. Respondent alij 3. saltem vilitatem peccantis esse infinitam, & hanc esse formam peccati, consequenter ipsum peccatum esse infinitum, ratione istius vilitatis. Sed contra est. Si vilitas intrinseca cujusque creaturæ est infinita, non potest una creatura esse imperfectior altera, nisi dicatur, unum infinitum esse majus altero, quod est absurdum. Directè respondeo, vilitatem esse duplicem. Una est *vilitas intrinseca*, altera *extrinseca*. Prior, seu *vilitas intrinseca* sunt prædicata ipsius creaturæ: & hæc non sunt infinite vilis; quia semper possunt dari creaturæ viliores; unde, quamvis omittatur, quod hæc vilitas constituat peccatum, tamen istud ex hoc capite non erit infinitum. Altera, seu *vilitas extrinseca* est negatio pura perfectionum infinitarum, quæ dantur in DEO, & non in creatura: hæc vilitas autem non constituit peccatum; quia est aliquid profus extrinsecum peccanti: & alias etiam veniale peccatum. esset infinite malitia; tum quia etiam peccans venialiter esset infinite vilis; tum quia ipse actus ejus, utpote etiam habens negationem infinitarum perfectionum Divinarum, esset infinite vilis.

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. II.

300. Dices. Ista vilitas constituitur ex comparatione creaturæ cum DEO, sive ex imperfectionibus creaturæ, & perfectionibus DEI: ergo est infinita. Resp. dist. ant. constituitur ex his ista vilitas quidditative sumpta. conc. ant. denominativè sumpta. neg. ant. & conf. sicut scilicet musca minor elephante constituitur etiam ex magnitudine elephantis, sed tantum quidditative, non verò denominativè sumpta. At vilitas quidditative sumpta non constituit offensam, sed ad summum eam constituit vilitatem denominativè sumpta.

Alij negant, quod vilitas ista, etiam tantum denominativè sumpta, constituat offensam, quod probant sic. Offensã stat in actu ipso peccaminoso, factum cum advertentia ad dignitatem offensæ, vel cum cognitione istius: non autem stat in actu, factum cum advertentia ad indignitatem, seu vilitatem offendentis: ergo. Supponunt autem, offensam per se non fieri cum advertentia ad indignitatem offendentis; nam potest utique contingere, ut quis ad hanc se reflectat: quo casu tamen vilitas influeret, non ut est in se, sed ut est per cognitionem limitatam, sicut dictum est de dignitate DEI, n. 297. Sed neque major æstimatur offensã facta à viliori, nisi quatenus ex vilitate offendentis arguitur major respectivè dignitas offensæ.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

301. **O**B 1. Honor stat in honorante: ergo etiam offensã stat in offenso: ergo DEUS offensus constituit offensam. Confirm. DEUS est subiectum morale offensæ: ergo est forma ejusdem, eamque constituit. Resp. neg. utramque conf. Axioma illud tantum significat, quod honor etiam perficiat honorantem; quia offendit, ipsum laudabiliter agere: nil tale est in offensã respectu offensæ, & adhuc minus offensus constituit offensam, sed tantum eam moraliter recipit. Ad confirm. neg. conf. Materia etiam est subiectum animæ, & quidem physicum, non tamen est forma animæ, nec animam constituit. Per subiectum morale autem hęc aliud intelligi non potest, quam, quod DEUS sit id, in quod tendit peccatum, seu sit id, quod per peccatum inhonoratur.

302. Ob. 2. Licet DEUS ut constituens offensam suo modo limitetur à cognitione, tamen adhuc offensam reddit infinitam: ergo ruunt dicta n. 297. prob. ant. cognitio limitans DEUM, est in ordine inferiori ad DEUM ita limitatum: ergo potest DEUS, adhuc ut constituens offensam, manere infinitus. prob. ant. cognitio illa est indifferens, ut conjungatur cum offensã, & sit in ordine superiori: vel, ut conjungatur cum obsequio, & sit in ordine inferiori (nam obse.

M

obsequium erga DEUM est in longè inferiori ordine, quam sit offensa DEI) ergo.

Hæc obiectio satis obscure proponitur: ut autem declaratur, notandum, ante omne peccatum præcedere cognitionem, seu iudicium indifferens, quo proponitur bonum, & malum. Si jam homo faciat bonum, tunc facit aliquid in suo genere inferius, quam, si faciat malum: sed interim cognitio manet eadem, nec ipsa in se est peccatum, nec bonum opus; unde gratis supponitur, quod cognitio, modò sit in ordine inferiori, modò in superiori: ad summum, complexum ex cognitione, & peccato, est aliquid superius: ex quo tamen non sequitur, quod cognitio seorsim sumpta sit superior.

In forma jam ad objectionem neg. ant. ad prob. conc. ant. & neg. conf. hoc enim nihil aliud est dicere, quam, quod iudicium indifferens sit in inferiori ordine, quam sit peccatum, cuius (ut n. 297. omifimus) DEUS ut limitatus est aliquo modo forma: sive est dicere, quod hoc complexum, DEUS ut cognitus constituens peccatum, sit aliquid amplius, seu superius solo iudicio indifferente: ex quo minime sequitur, DEUM constituentem peccatum esse infinitum; qualis enim est hæc sequela? Est aliquid superius: ergo est infinitum. ad prob. 2. antecedentis neg. ant. quia cognitio in se manet eadem quamvis complexum ex cognitione, DEO, & peccato sit aliquid superius complexo ex eadem cognitione, DEO, & obiecto. conf. etiam est nulla, ut patet consideranti.

Dices 1. Limitatio cognitionis non impedit, quo minus DEUS, ut constituens peccatum, sit in ordine superiori: ergo neque impedit, quo minus maneat infinitus. Resp. neg. conseq. nam, quamvis limitatio creata cognitionis non excludat lineam superiorem in genere finito, tamen excludit infinitatem: & in hoc stat proportio, ut vocatur, geometrica, ut DEUS extra lineam infinitam, ut ita dicam, extrahatur: e contra verò actus offensivus ratione DEI attollatur; qui actus longè esset inferior, si non tenderet in DEUM: juxta adversarios autem esset proportio omnino arithmetica, & omnia peccata essent æqualia, quod est falsum. Cui hæc solutio videtur difficilior, potest expeditius negare suppositum, ex dictis n. 296. & dicere, quod DEUS nullo modo offensam constituit.

Dices 2. Actiones Christi, licet in se sint finite, & limitentur ab essentia sua, tanquam actiones creatæ, tamen redduntur infinite à Verbo: ergo etiam DEUS, licet limitetur per cognitionem, tamen potest adhuc ut infinitus constituere peccatum, illudque infinitum reddere. Resp. neg. suppositum. Actiones Christi in abstracto, sive præcisè in se spectatæ, semper manent finite: at ipsæ non sunt totum meritum, ut infra dicemus: sed alterum constitutum meriti est etiam Verbum, & quidem constitutum ipsi merito intrinsecum. Nec tantum constituit meriti Verbum ut cognitum (sicut tamen ad summum potest dici DEUS

ut cognitus constituere peccatum) sed per se immediatè; unde non est, à quo limitetur infinitas meritorum. At verò per cognitionem finitam sufficienter limitatur DEUS, qui non nisi ad mensuram cognitionis peccatum constituit, ut dictum n. 297. si tamen DEUS peccatum constituit; hoc enim facilius negatur, quam probetur, ut dictum n. 296.

307. Ob. 3. Gravitas offensa. crescit ex dignitate offensi: sed DEUS offensus est infinitus: ergo offensa DEI crescit in infinitum. Confirm. 1. Offensa DEI superat offensas hominum, quantum DEUS superat homines: sed DEUS superat homines infinitè: ergo etiam offensa DEI superat offensas hominum infinitè, adeoque est infinita. Confirm. 2. Si essent personæ perfectiores, & perfectiores in infinitum, tunc etiam offensa illarum essent graviore, & graviore in infinitum: sed offensa DEI superat gravitate sua omnes illas offensas: ergo est graviter in infinitum. Hoc argumentum vocatur calculatorium, & utique est molestum: retorqueri tamen potest clare in actu amoris DEI. Actus amoris etiam crescit ex dignitate amati: sed DEUS amatus est infinitus: ergo actus amoris DEI crescit in infinitum.

In forma. dist. ma. gravitas offensa crescit proportionem arithmetica. neg. ma. proportionem, ut vocant, geometrica. conc. ma. & conc. mi. neg. conseq. Proportio arithmetica hic vocatur, quæ est æqualis, ita, ut, si unum crescat uno gradu, vel duobus, etiam alterum crescat uno, vel duobus gradibus: e. g. si statura hominis crevit palmo, etiam vestis palmo crescere debet. Proportio geometrica videtur hic sumi in alio sensu, quam eam sumant mathematici, & juxta hos proportio, à Theologis dicta geometrica, forte deberet dici irrationalis, seu incommensurabilis, & datur tunc, quando crescente uno crescit quidem etiam alterum, sed non certa proportionem, nec ita, ut unum tantum crescat in suo genere, quantum alterum in suo, sed tantum aliquo augmento, ut ita dicam, incommensurabili: sic crescente perfectione objecti crescit etiam perfectio cognitionis, sed non eadem proportionem; nec enim cognitio, qua cognosco Petrum, est tanto perfectior altera cognitione, qua cognosco canem, quanto Petrus est perfectior canem: sed illa cognitio tantum aliquo modo incommensurabili perfectior est. Pariter etiam offensa quidem crescit ex dignitate offensi: nunquam tamen ita, ut commensuratur infinito DEO, sed ita, ut semper maneat in linea inferiori finita.

304. Ad 1. confirm. neg. ma. ex modò dictis. Ad 2. confirm. retorq. 1. argumentum in amore erga istas personas, ac DEUM. Resp. 2. neg. suppositum, quod sint possibiles semper perfectiores, & perfectiores personæ, ita, ut aliquando actu exituræ sint infinitæ, sed semper manebunt finite. Pariter etiam offensa talium personarum manebunt finite; alias, cum etiam possibiles sint creaturæ perfectiores, & perfectiores homine,

synca-

synkategorematicè in infinitum, quin attingant e. g. speciem supremam Angelorum, etiam offensa Angeli ex illa specie esset infinita, quod nec adversarii admittent.

Resp. 3. dist. ma. offensa illarum personarum essent graviore in infinitum kategorematicè, ita, ut actu detur infinita gravitas, neg. ma. synkategorematicè tantum, ita ut superarent quidem offensas omnes præcedentes, sed tamen semper sistendo in gravitate tantum finita, quamvis ulterius augibili. conc. ma. & conc. mi. neg. conf. Ex hoc autem tantum sequitur, quod tales offensa talium personarum superent gravitate offensa re ipsa finitas, & sint in ordine superiori, seque habeant ut homo ad infinitas creaturas possibiles inferiores. Sanè, sicut homo non est infinite perfectus, sed tantum in superiori ordine, e. g. respectu equi, licet inter equum, & hominem, sint possibiles creaturæ perfectiores, & perfectiores, synkategorematicè infinitæ, ita neque sunt infinitæ tales offensa. Eodem autem modo offensa DEI est quidem major omnibus offensis omnium creaturarum, seu est in ordine adhuc superiore: ac non est infinita; longè enim aliud est, esse tantum in ordine superiori, quam esse infinite perfectum, vel imperfectum, ut notum est ex philosophia.

305. Ob. 4. Peccatum mortale meretur poenam infinitam: ergo etiam ipsum est infinitum. prob. conf. causa effectus infiniti debet esse infinita: ergo. Resp. 1. retorq. arg. opus bonum meretur præmium infinitum, scilicet beatitudinem æternam: ergo etiam debet esse infinitum. At quidem Hurtadus, nos non mereri ipsam æternitatem beatitudinis; cum non mereamur perseverantiam, cui annexa est æternitas beatitudinis: sed rectè respondet Haunoldus l. 4. tr. 1. n. 6. nos non minus mereri conditionatè æternitatem gloriæ, quam poenæ; nam etiam tantum perseverantia in malo est annexa poenæ æternæ. Dein perseverantia in bono, quatenus tantum dicit negationem averisionis à DEO, & conversionis ad malum, nil meretur, nec etiam præmiatur: quatenus autem dicit continuationem operum meritoriorum, dicit nostra merita, & istam æternam præmio remuneratur DEUS: certè Tridentinum clarè dicit, nos mereri vitam æternam.

Retorq. 2. arg. Angelus, & anima rationalis exigunt durationem infinitam, & tamen non sunt entia infinita: item anima rationalis est finita, & tamen producit peccatum infinitum: ergo effectus infinitus non exigit semper causam infinitam. in forma om. ant. & neg. conf. Dixi: om. ant. quia potest negari, quod poena inferni sit simpliciter infinita; quia in intentione est finita: in duratione est tantum synkategorematicè infinita.

306. Rationem ulteriorem negandi conseq. dat Gormaz de incarn. n. 356. istam, nempe quod causa moralis, qualis est peccatum, operetur per suam vim moralem, seu compensabilitatem: offensa autem DEI

nequit compensari à creatura, nisi per poenam in duratione synkategorematicè infinitam; quia nulla poena, satisfactio, vel satisfactio finita potest à creatura poni æqualis offensa DEI, ut infra dicemus; unde semper manet adhuc aliquid solvendum de poena, & quidem per totam æternitatem.

Nec dicas, omnipotentiam DEI, esse non posse producere effectus kategorematicè infinitos, sed tantum synkategorematicè infinitos, tamen esse infinitam: adeoque etiam peccatum, etiam non mereatur poenam kategorematicè, sed tantum synkategorematicè infinitam, tamen fore malitiæ infinitæ; nam aliter se res habet in omnipotentia DEI, quæ est causa physica omnium effectuum, & omnes effectus creatos continet modo infinito; quia ipsa est intrinsecè prædicatum infinitum, & se ipsa independenter ab omni causa superiore omnia potest operari, & propterea est infinita: non autem est infinita, quia tantum potest producere synkategorematicè infinita; nam etiam Angeli, & animæ immortales, possunt effectus synkategorematicè infinitos producere, quin sint infinitæ potentia; coquod suos effectus tantum continent modo finito.

307. Ex occasione hic addo ex Cardinale de Lugo de incarnat. disp. 5. sec. 3. n. 26. infinitum indivisibile in perfectione (vel malitia) esse illud, quo majus excogitari non potest; cum enim tale infinitum partes non habeat, non potest ejus infinitudo desumi ex carentia finis, seu termini intrinseci, sicut id fieri posset in infinito quantitatis divisibili, si daretur: sed debet infinitudo infiniti indivisibilis desumi ex carentia etiam termini extrinseci, ita, ut nulla sit excogitabilis perfectio alia distincta major in ea linea, in qua aliquid indivisibile infinite perfectum est. Et sic qualibet perfectio Divina est infinita, & quolibet meritum Christi est infinitum; quia in ratione e. g. potentia producendi, nulla est excogitabilis major perfectio, quam sit omni-potentia: & pariter in ratione meriti nihil est excogitabile majus, quam meritum Christi. Par est ratio de infinitudine imperfectionis vel malitiæ; nam & ista exigit, ut non sit excogitabilis major imperfectio, vel malitia: & hinc, quia quovis peccato excogitabile est aliud majus in malitia, nullum est malitiæ infinita.

308. Dices. Satisfactio Christi, quia satisfecit pro peccatis synkategorematicè infinitis, est infinita: ergo etiam debitum, seu reatus poenæ synkategorematicè infinitæ, est infinitus. Confirm. Satisfactio Christi, non tantum debuit esse in ordine superiori, sed infinita: ergo etiam peccatum non tantum est in ordine superiori, sed est infinitum. Resp. neg. ant. alias etiam Angelus, potens producere actus synkategorematicè infinitos, esset infinitus; unde causalis quia non est vera: sed ideo satisfactio Christi fuit infinita; quia constituebatur ex dignitate infinita Verbi, de qua re infra.

Ad. confirm. neg. ant. non enim ob
M 2 exigen.

exemplum. & serm. 12. de passione: Quia ergo primi hominis universa posteritas uno simul vulnere fauciatu corruebat, nec ulla Sanctorum merita conditionem poterant illata mortis evincere, venit à celo medicus singularis.

S. Augustinus in enchyrid. c. 108. sic habet: Neque per ipsum liberaremur unum mediatorum DEI, & hominum, Christum Jesum, nisi esset & DEUS. S. Basilius homil. in psalm. 48. & illa verba v. 8. Frater non redimit, redimes homo: sic scribit: Neque enim fratrem in redemptionem querit, sed unum aliquem, qui nostram exuperet naturam. Non item hominem nudum, sed hominem DEUM Jesum Christum, qui solus pro nobis omnibus DEO propitiationem dare potest. S. Athanasius de passione, & cruce Domini, longe ante mediam, de Christo ait: Sed, cum videret malitiam intolerabilem, neque mortale genus idoneum esse, quod morti resisteret, neque penam suorum malorum persolvere posse. S. Cyrillus Alexandrinus de recta fide ad reginas. cap. vel §. cui titulus. Quod redempti sumus, & conciliati. sic scribit: Jam quomodo non DEUS Christus, sapientiam, & sanctificationem, & redemptionem nobis largiens? & cap. seq. Sed, si quidem ut homo communis intelligeretur Christus, quomodo corpus ejus ad rependendam omnium vitam sufficeret? At, si DEUS fuit in carne, qui dignissimus, sufficiens ad redemptionem totius mundi per suum sanguinem merito fuerit. videatur Valquez tom. 1. in 3. p. disp. 4. c. 3. ubi adhuc longè plura assert SS. Patrum testimonia, Cypriani, Irenæi, Fulgentij, & aliorum.

Non autem dici potest, SS. Patres tantum velle dicere, quod pura creatura, hoc est, relicta in puris naturalibus, sine gratia supernaturali, non possit satisfacere; nam, etsi creatura habeat gratiam, etiam copiosissimam, non propterea est DEUS, nec habet Divinitatem, quam tamen SS. Patres requirunt in citatis textibus, ad condignam satisfactionem. Sed nec dici potest, SS. Patres tantum loqui de satisfactione superabundanti; cum enim loquantur de illa, qua indigebamus, loquantur de necessaria. Nec etiam loquantur de satisfactione ex iustitia rigorosa; est enim valde dubium, an illa etiam à Christo potuerit dari: nec auctores, qui eam adstruunt, ex his textibus opinionem suam probant: nec SS. Patres iustitiam faciunt mentionem, sed tantum loquantur de satisfactione simpliciter tali, seu condigna.

318. Probatur conclusio 2. ratione. Satisfactio condigna debet esse tam æstimabilis in ratione obsequij, quam æstimabilis est offensa in ratione offensæ: sed talis satisfactio non potest haberi à pura creatura, respectu DEI graviter offensi: ergo, major est conceptus satisfactionis condigna, ab omnibus admittus. mi. prob. obsequium creaturæ decrevit ex dignitate DEI, & e contra offensæ DEI crevit ex eadem ratione, ut explicatum n. 313. & 314. ergo nunquam possunt coæquare; quia, quantum offensæ crevit, tantum

obsequium decrevit. Confirm. 1. Infinita etiam obsequia creaturarum sunt quasi nihil respectu excellentiæ, & dignitatis Divinæ, quæ est simpliciter infinita; nam ex lumine naturæ statim patet, esse quid valde parvum, exhiberi obsequium infinitæ dignitati à creatura finita, & respectivè nihili æstimanda. E contra ex eodem capite infinitæ dignitatis Divinæ patet, quod quævis offensæ DEI sit aliquid valde magnum; nam valde magnum est, infinitum DEUM offendi graviter à creatura, quæ respectu DEI est vilissimum quid, & vix non nihil: ergo obsequia creaturarum erga DEUM non possunt adæquare offensam DEI.

Confirm. 2. Offensæ gravis DEI est major, quam quævis offensæ alterius creaturæ: & e contra obsequium præstitum DEO, etiam maximum, est longè minus respectu DEI, quam quodvis obsequium, etiam minimum, creaturæ exhibitum sit respectu illius, propter infinitam eminentiam DEI: sed non potest injuria gravis, alteri creaturæ illata, compensari per quodvis minimum obsequium: ergo nulla gravis offensæ DEI potest compensari per obsequium etiam maximum cuiusvis creaturæ. Confirm. 3. Juxta judicium prudentum, offensæ DEI non minus excedit obsequium puræ creaturæ, quam actus supernaturalis actum naturalem: sed actus supernaturalis non potest adæquare in ratione meriti supernaturalis per quoscunque etiam intensos actus naturales: ergo nec peccatum per ullum obsequium ullius pure creaturæ.

319. Sed quæri ulterius hic potest, an licet pura creatura non possit satisfacere de condigno pro peccato mortali, possit tamen mereri de condigno remissionem ejusdem. Huic quæstioni occasionem dedit Ripalda tom. 2. de ente supernat. l. 4. disp. 96. sec. 4. n. 40. ubi asserit, posse justum mereri de condigno peccatori gratiam justificantem cum remissione peccati, cui, teste Gormaz de incarn. n. 304. consentiunt aliqui, sed sanè pauci. Volunt autem isti authores, plus requiri ad satisfaciendum pro peccato, quam ad merendam ejus remissionem; differunt enim inter se (ajunt hi authores) satisfactio, & meritum; nam illa exhibetur ab offendente, qui est debitor, & respicit offensam, atque, ut sit condigna, debet esse æqualis offensæ: at verò meritum exhibetur à merente, qui est creditor: & ut sit condignum, debet tantum esse æquale præmio: ait autem Ripalda, non esse tam bonam remissionem peccati (quæ esset præmium meriti) quam malum lic ipsius peccatum: cujus assertiones rationes aliquas asseremus in objectionibus.

Docent autem hi auctores tantum, possibile esse in alia providentia, ut quis mereatur alteri remissionem peccati: non autem docent, id fieri posse in hac providentia; cum enim ex præsentis ordinatione Divina, & decreto DEI meritum justii totum impendatur in promerenda sibi ipsi de condigno gratia, & gloria, jam merens accipit condignam mercedem, & præmium, scilicet gratiam propriam: adeoque non meretur ulterius de

An Pura Creatura possit condignè satisfacere pro Peccato Mortali, vel Veniali. 95
condigno etiam alienam: quid autem possit mereri de congruo dicemus n. 322. & 323.

320. Dico 2. cum Oviedo tr. 9. de merito. controuv. 7. punct. 5. n. 58. Gormaz de incarnat. n. 305. & communiter aliis. Non potest creatura pura, etiam in alia providentia, mereri de condigno alteri remissionem gravium peccatorum. Non dico, non posse aliquem mereri in alia providentia alteri augmentum gratiæ; nam, ut Oviedo loc. cit. n. 60. habet, non videtur id repugnare; quod enim justus nunc sibi soli de condigno possit mereri gratiam, videtur non aliunde haberi, quam ex ordinatione Divina: si igitur DEUS res altere ordinaret, & non vellet ipsi merenti determinare applicare præmium: sed relinqueret in merenti arbitrio, ut posset, vel sibi, vel alteri, vim meriti sui applicare, non videtur, cur non posset quis alteri jam justo mereri de condigno augmentum gratiæ: at non ita peccatori, in quo gratia simul sit remissio peccatorum.

321. Probatur conclusio 1. SS. Patres citati n. 317. absolute docent, non potuisse Christum nobis asserere remedium, nisi fuisset DEUS: sed hoc esset falsum in opposita sententia: ergo, ma. patet ex textibus ibi allatis, mi. est clara; quamvis enim, si Christus non fuisset DEUS, non potuisset, juxta hanc sententiam asserere remedium per viam satisfactionis, potuisset tamen id asserere per viam meriti.

Confirm. In peccatore peccatum resistit exigentiæ meriti, petentis remissionem: sed, ubi adest resistentia, requiritur tanta, vel major vis ad expellendum impedimentum, quanta est hujus resistentia: ergo meritum debet habere, saltem tantam vim, seu bonitatem, quantum habet resistentiam, seu malitiam peccatum. ma. est clara. mi. videtur innegabilis: certè, si causa aliqua vult introducere aliquam formam in subiectum, debet habere tantam vim expellendi priorem formam, quantum vim habet ista resistendi; unde, quamvis concedatur, quod quis alteri justo, qui non habet impedimentum, possit in alia providentia mereri augmentum gratiæ, ut docet Oviedo loc. cit. n. præced. non tamen sequitur, quod etiam possit mereri gratiam peccatori.

322. Dico 3. Potest homo mereri de congruo remissionem peccati gravis. ita Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 4. sec. 8. §. Dico quarto. Oviedo tr. 9. de merito. controuv. 7. punct. 3. n. 42. Bellarminus, Valquez, & communis Theologorum, qui communiter admittunt, peccatorem, per actum perfectæ contritionis, mereri de congruo remissionem peccati. & Suarez loc. cit. docet, eum etiam imperfectè, seu (ut ait, alios loqui) de congruo satisfacere. Prob. conclusio 1. ex Patribus. S. Augustinus epist. 105. non valde longe ab initio ait: Sed nec ipsa remissio peccatorum sine aliquo merito est, si fides hanc impetrat; neque enim nullum est meritum fidei, quia fide ille dicebat: DEUS propitijs esto mihi peccatori: & descen-

dit justificatus, merito fidelis humilitatis. S. Ambrosius l. 10. in Luc. 22. agens de lacrymis S. Petri ait: Lacryma veniam non postulant: & merentur: & post pauca: Et tu, si veniam vis mereri, dilue culpam lacrymis tuis.

S. Thomas quoque in 4. disp. 15. q. 1. a. 2. in corp. ait, hominem posse imperfectè, seu secundum aliquam proportionem, scilicet imperfectam, & de congruo, satisfacere; sic enim habet: Unde non potest homo satisfacere, si ly satis æqualitatem quantitatis importet. Contingit autem, scilicet, ut satisfaciatur, si importet æqualitatem proportionis, ut dictum est: & hoc, sicut sufficit ad rationem justitiæ, ita sufficit ad rationem satisfactionis: ergo potest homo aliquid imperfectum meritum, vel imperfectam satisfactionem, ponere pro peccato, sicut posuit publicanus, & S. Petrus pœnitens: non tamen æqualem offensæ, seu condignam.

323. Prob. conclusio 2. ratione. Per actum charitatis, quem homo potest elicere, præponit is DEUM omnibus, etiam sibi ipsi: item est paratus ad omnia DEO consecranda, ipsam quoque suam vitam, priusquam eum graviter denuo offendat: & hoc sine ullo respectu ad suum commodum, sed ex pura æstimatione dignitatis Divinæ, & affectu benevolentia erga DEUM, atque ex dolore de commissa priore offensæ: qua ratione facit homo, quantum DEUS ab ipso exigit: & quantum potest, reddit illi iterum rationem ultimi finis: ergo, licet iste actus non sit æqualis offensæ, ut probatum est, tamen non est quasi prodigalitas in DEO, si propter talem actum offensam remittat: sed est congruum, ut imperfectè illius actus exigentiæ se accommodet, ac injuriam remittat.

Multò magis autem potest homo justus alteri peccatori gravi mereri de congruo remissionem peccati, vel gratiam expulsi-vam peccati, ut probat Oviedo tract. 9. de merito. controuv. 7. puncto 5. n. 57. & communiter assunt doctores, dum docent, nos posse mereri de congruo omne id, quod cadit sub imperationem: cadit autem sub istam conversio peccatorum, saltem, quæ fiat ordinario modo, ut scilicet à DEO efficaciter moti, se disponant ad gratiam, eamque deinde recipiant: quamquam hic effectus meriti non sit infallibilis, eo ipso, quod tantum ponatur esse meritum de congruo.

324. Dico 4. Potest probabilis homo justus, instructus gratiâ, condignè satisfacere pro peccato veniali. ita Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 4. sec. 9. §. Dico tamen primo. citans etiam S. Thomam. Valquez tom. 1. in 3. p. disp. 3. c. 3. n. 16. Gormaz de incarn. n. 294. Lugo de incarn. disp. 5. sec. 7. n. 128. & hoc teste communis. Dixi, instructus gratiâ; nam carens gratiâ in hoc statu elevationis, seu peccator, & inimicus DEI, nihil potest prestare acceptum DEO, ita, ut acceptetur pro satisfactione: imò ratione peccati mortalis meretur, ut ejus actiones non ita acceptentur.

Si verò homo consideretur in statu purè naturali. Lugo *cit. disp. n. 132.* admittit, eum quidem physicè posse satisfacere pro veniali, non tamen moraliter: sed Suarez *cit. sec. 6. Prima ergo sententia.* omnino contrarius est ei opinioni, atque, eam esse *valde falsam.* Sed & Lugo *loc. cit. n. 134.* ait, DEUM in hac providentia, & ita naturæ lapsæ, non attendere ad actus tantum naturales. Verùm neque de tali homine nos loquimur, sed tantum de iusto gratiâ instructo, & pro suo proprio peccato veniali satisfaciendo, non pro alieno; nam iterum Lugo *cit. disp. 5. sec. 8. n. 154.* putat, in hac providentia pro peccato veniali alieno satisfieri non posse, quem ibi vide. Loquimur autem de satisfaciendo pro reatu culpæ; nam pro reatu pœnæ omnes concedunt, hominem iustum satisfacere posse.

325. Probatur conclusio ratione Suarezii. Peccatum veniale non est propriè offensâ DEI, & injuria, sed ad summum aliquo modo analogicè; unde unum mortale major est offensâ, quàm venialia infinita: ergo peccatum veniale non ita crescit ex dignitate DEI offensâ, ut sit in superiori ordine, respectu omnium obsequiorum, quæ creatura potest DEO exhibere. prob. antec. non est rigorosè offensâ illud, per quod offensâ gratia non amittitur, ut ait Gormaz *de incarnat. n. 204.* ergo. Confir. hac probatio antecedentis 1. Peccatum veniale non est propriè contra DEUM ut ultimum finem: sed tantum est contra aliqua media ad illum ducentia: nec avertit à DEO, sed tantum ab eo retardat: ergo non est offensâ DEI. Confir. 2. Licet peccatum veniale sit contrarium voluntati DEI, e. g. verbum otiosum, tamen rigorosè loquendo eum non offendit: sicut, si præceptor discipulum jubeat attendere merita, & iste semeliberatè aliquantum non attendat, nemo dicit, talem puerum propriè offendere præceptorem, sed tantum esse inobedientem: ergo vide etiam *tract. de peccat. à num. 111. & 133.*

Confir. ipsa conclusio. Non debet sine efficaci ratione (quæ non assertur ab adversariis) dici, quòd minimum verbulum otiosum, etiam tantum semeliberatè dictum, sit tamen grave in genere malitiæ, ut per nulla merita ullius creaturæ, quantavis gratia sanctificante instructæ, possit adæquari. Sanè, cum talis persona, quæ satisfacere deberet, sit iusta, & amica DEI, videtur planè posse levem talem defectum contra DEUM amicum compensare: sicut, ut ait Lugo *cit. disp. 5. n. 128.* leves defectus tales, qui moraliter sunt inevitabiles, etiam inter amicos in creatis, possunt obsequiis compensari, etiam amicus, cui aliquid displicens factum est, sit dignior: ergo.

Ex his ulterius inferitur, quòd, cum peccatum veniale non sit offensâ, adeoque non crescat proportionaliter ad dignitatem offensâ, sed tantum crescat proportionaliter ad medium, seu virtutem, cui contrarium est (e. g. majus est peccatum leve contra

charitatem proximi, quàm contra temperantiam) inferitur, inquam, quòd sit adæquabile per actus virtutum, præsertim charitatis Theologicæ, (ut ait Suarez *loc. cit. num. 324.*) qui attingunt DEUM ut ultimum finem, animamque perfectè, ac totaliter ad DEUM convertunt.

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

326. **O**B. 1. contra 1. conclusionem. Bonitas meritorum, seu actuum bonorum, est major, quàm malitia demeritorum, seu peccatorum: ergo possunt ista per illa ad æqualitatem, seu condignè, compensari. antec. prob. bonitas gaudiorum æternorum, quæ sunt præmium correspondens meritis, est major, quàm malitia, seu pœnalitas suppliciorum, etiam æternorum, quæ sunt pœna correspondens demeritis: ergo etiam bonitas meritorum est major, quàm malitia demeritorum. Resp. neg. antec. ad prob. neg. conseq. Præmium est finis meritorum: ergo potest esse majus meritis in suo genere; quia finis potest esse melior, quàm media, quæ ad eum obtinendum adhibentur: & maximè potest DEUS, eum finem meliorem pro sua magnificentia, & dignitate infinita, in præmium offerre.

At verò supplicium non est finis peccatorum, sed est medium, quo DEUS nos vult à peccatis detertere; unde non debet esse tantæ malitiæ, quantæ est peccatum, modò afferat majorem dolorem; hinc non omni eodem modo se habet, ut meritum ad præmium, ita peccatum ad supplicium. Eadem responsio danda est, quando dicitur, magis DEO placere merita, quàm displiceant peccata; cum majorem det ob illa gloriam, quàm ob hæc infligat pœnam; negatur enim istud ex eadem ratione, nempe, quòd gloria sit finis, non autem pœna.

327. Ob. 2. Sicut peccatum aufert DEO honorem, & rationem ultimi finis, ita actus charitatis eam reddit: ergo sit compensatio. Confir. 1. Actus charitatis delet peccatum mortale: ergo est æqualis compensatio. Confir. 2. Actus charitatis quoque crescit ex dignitate objecti: ergo etiam potest crescere ad æqualitatem offensæ. Resp. dist. ant. actus charitatis reddit DEO rationem ultimi finis materialiter. om. ant. formaliter. neg. ant. & conseq. Si quis per vim eriperet regi purpuram, & dein eam rursus redderet, etiam restitueret materialiter, quod abstulit: non tamen compensaret injuriam; quia nondum restitueret ablatum honorem: nec satisfaceret pro injuria.

Non aliter se habet restitutio, quam DEO facit peccator per actum charitatis; nam talis peccator materialiter quidem restituit DEO rationem ultimi finis, agnoscendo, & amando eum, tanquam ultimum finem: sed non restituit formaliter, per actio-

An Pura Creatura possit condignè satisfacere pro Peccato Mortali, vel Veniali. 97

tionem compensativam injuriæ ad æqualitatem; quia actus charitatis, qui est in linea obsequii, non potest esse æqualis peccato gravi, quod est in linea offensæ. Ad 1. confirm. dist. ant. actus charitatis delet peccatum ex magnitudine suæ bonitatis, & æqualitate cum peccato. neg. ant. ex benevola voluntate DEI, & misericordi promissione. conc. ant. & neg. conseq. Ad 2. confirm. dist. ant. actus charitatis crescit, ita tamen, ut semper maneat in linea inferiori obsequii. conc. ant. ut exeat ex hac linea. neg. ant. & conseq. Crescere etiam potest equus in sua linea, quin fiat homo: & potest etiam crescere peccatum veniale, quin unquam fiat mortale.

328. Ob. 3. Tantum placet DEO actus præceptus, quantum displicet ejus omisio: ergo actus meritorius est tam bonus, quàm malum est peccatum. prob. ant. displicere omisionem est nolle eam existere: sed nolle existere omisionem est velle existere actum: ergo DEUS in tantum non vult existere omisionem, in quantum vult existere actum: ergo tantum vult actum, seu placet illi actus, quantum displicet ejus omisio. Confir. Transgressio legis, si hæc non sit lata in utilitatem principis, non est offensâ principis (nam debet esse discrimen inter puram inobedientiam, & contemptum, legislatoris) atquidleges DEI non sunt lata in utilitatem DEI: ergo transgressiones legum Divinarum non sunt offensæ DEI.

Resp. neg. ant. ad prob. dist. ma. displicere omisionem est præcisè eam nolle existere, neg. ma. est nolle nolitione commensurata ejus magnitudini. conc. ma. & dist. proportionaliter. mi. neg. conseq. DEUS quidem nolendo omisionem vult actum: sed nolitio omisionis est major, ut ita dicam, quàm volitio actus; quia illa etiam est major, quàm iste. Ad confir. dist. ma. nisi transgressio fiat in præsentia principis, prohibentis aliquid sub interminatione inimicitia suæ, adeò, ut transgressio sit conjuncta cum virtuali saltem contemptu amicitia. conc. ma. si fiat in ejus præsentia &c. neg. ma. & om. mi. neg. conseq. Potest etiam distingui mi. leges DEI non sunt lata in utilitatem DEI intrinsicam. conc. mi. in extrinsecam, sive ad ejus honorem, & bonum majestatis ejus, quàm DEUS non vult contemni, sed coli. neg. mi. & conseq.

329. Ob. 4. Qui facit, quantum potest, satisfacit ad æqualitatem: atqui hoc potest facere pura creatura: ergo. Confir. 1. Qui facit, quantum potest, satisfacit obligationi gratitudinis, quamvis non adæquet beneficia: ergo etiam, qui facit, quantum potest, satisfacit obligationi satisfaciendi pro peccatis. Confir. 2. Potest homo pro peccato mortali satisfacere: ergo etiam satisfacere. Resp. neg. ma. Talis quidem per accidens hæc, & nunc, non potest urgeri ad plus faciendum ob impossibilitatem: potest tamen urgeri ad plus patiendum.

Ad 1. confirm. neg. conseq. Obligatio gratitudinis, non tendit ad beneficia adæ-

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. II.

quanda: sed ad summum tendit ad hoc, ut quis benefactori se gratum exhibeat, quantum potest: nec acceptans beneficium contrahit debitum ad patiendum tantum, quantum facere non potest. Econtra obligatio satisfaciendi tendit ad offensam adæquandam, & si hoc fieri non possit, ad patiendum. Ad 2. confirm. om. ant. neg. conseq. Satisfactio non decrescit ex dignitate offensæ; nec enim ideo minor est pœna damni in damnatis; quia DEUS est major: neque ideo minus urit ille ignis: at verò satisfactio decrescit, ut dictum n. 314. vide Gormaz *de incarn. n. 393.* Dixi. om. ant. nam non videtur creatura posse satisfacere pro offensâ gravi: quod videtur inferri ex hoc ipso, quòd pœna, offensæ gravi commensurata, sit æterna, consequenter nulla unquam possit existere satisfactio, vel permissio pœnæ, quæ adæquet offensam gravem, vel eam delet.

330. Ob. 5. Actus productus ab homine infinità gratiâ instructo esset infiniti meriti: ergo posset adæquare offensam, quæ est finitæ malitiæ. Confir. Talis actus meretur gloriam infinitè intensam: peccatum non meretur pœnam infinitè intensam: ergo esset saltem æqualis satisfactio. Resp. 1. neg. suppositum; nam implicat infinitum creatum actu existens. 2. potest omisio supposito negari ant. sive potest negari, quòd talis actus haberet infinitam vim meritoriam; quia plurimi negant, vim meritoriam actuum crescere arithmeticè ad mensuram gratiæ. 3. potest negari conseq. quia hic actus tamen esset in linea inferiori, & non adæquaret malitiam peccati gravis: sicut infiniti etiam equi non adæquant hominem finitum. Ad confir. iterum negatur suppositum, seu quòd sit possibilis gloria creata infinitè intensa: vel eo omisio respondeatur, ista esse in diversis lineis, nec invicem adæquari.

331. Ob. 6. Non habet homo majorem potestatem ad malum, quàm ad bonum: ergo, si potest peccare, debet etiam posse satisfacere. Confir. Voluntas est fortior ad bonum, quàm ad malum: ergo debet posse malum iterum tollere. prob. ant. intellectus est fortior ad verum, quàm ad falsum; quia illi cognitio necessariò adhaeret, non autem isti cognitio: ergo etiam voluntas fortior est ad bonum, quàm ad malum. Resp. 1. Sic homo, qui potest se occidere, deberet etiam posse se resuscitare. Resp. 2. dist. ant. hoc est, non habet homo majorem potestatem ad eligendum malum, quàm ad eligendum bonum. om. ant. quàm ad recuperandum bonum, postquam jam elegit malum, vel istud incurrit. neg. ant. & conseq.

Ad confir. dist. ant. voluntas est fortior ad bonum, quàm ad malum, ante malum electum, vel in se receptum. om. ant. post illud electum. neg. ant. & conseq. ad prob. om. ant. neg. conseq. Utique magnum quoad multa discrimen est, inter potentiam necessariam, & liberam: nec voluntas ut libera imitatur intellectum ut necessariam; aliàs etiam necessitaretur, & non esset libera.